

Table of contents, entry with a navigation and recommendation mathematical facilities of studies are given at the beginning of textbook. The structure of textbook opens up, the basic headings are explained, recommendations in relation to work with educational material are given in an entry. Table of contents and expedience of the use of headings, which taken on the fields, are described. Among them: "Soon" (before the study of theme marked, what experience will be purchased by pupils), "Interestingly" (historical information), there are "Puzzles" (interesting tasks, jokes and riddles), "keywords" (given at the end of point and contain a concept and signs on which it is important to pay attention and able to explain).

Attention on practical and axiological constituents of educational math complete set are accented. The features of realization requirements of on-line tutorial in math textbooks are considered. Conclusion about expedience of the use of foreign experience (authors and publishers of Lithuanian maths textbooks) for creation of modern Ukrainian maths textbooks is done.

Key words: experience of the Lithuanian republic; maths textbook; educational complete set; math on-line tutorial; realization of competence and axiological approaches.

УДК 378:[371.263:004.415.533]:(347.781.53+371.67)

ТЕСТИ ЯК ПОЛІФУНКЦІЙНИЙ ДИДАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У ЗМІСТІ НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ

Г. О. Васьківська,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
завідувач відділу дидактики

У статті автор характеризує тести як поліфункційний дидактичний інструментарій навчальної книги, як засіб навчання та визначення рівня навченості та навчальних досягнень, як метод контролю здобутих знань і виявлення сформованих умінь та навичок, а також рівня інтелектуального розвитку особистості. Обґрунтовано переваги методу тестування у процесі оцінювання навчальних досягнень; проаналізовано види тестів та умови їх застосування.

Тести як засіб вимірювання знань автор використала у процесі формування змісту посібника з метакурсу "Людинознавство". Структура цієї навчальної книги така, що дає змогу навчати і контролювати засвоєння знань про людину. Зміст тестів викликає рефлексію, що спонукає до активнішого формування ціннісних орієнтацій.

Ключові слова: навчальна книга; тест; тестування; оцінювання; якість знань; навчальні досягнення; зміст освіти.

Постановка проблеми. Серед цілей сучасної освіти особливе місце посідає формування внутрішньо вільної та самостійної особистості, що досягається за рахунок індивідуального розвитку. Орієнтація освітньої системи на розвиток особистісних якостей суб'єктів припускає широке застосування принципу людиноцентризму. Реформування освітньої галузі країни охоплює не тільки психолого-педагогічні, психосоціальні, але й морально-естетичні, фізіологічні й інші аспекти навчання та життєдіяльності. Однак пріоритет залишається за активною освітньою діяльністю як учнів, так і студентів.

Компетентнісна модель освіти здатна адаптувати особистість до соціуму. Згаданий принцип людиноцентризму не суперечить компетентнісній моделі освіти, а є її частиною. До речі, у Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні йдеться, що компетентнісна модель освіти на перше місце висуває не процес навчання, а його освітній результат, виражений у термінах компетентностей людини. Саме такий результат може оцінюватися відповідно до концепції виміру якості освіти [13, с. 15].

Якість освіти, освітній результат можна зарахувати до феноменів, що потребують підвищеної уваги вчених (теоретиків), науковців (дидактів), методологів і методистів у галузі освіти, а також психологів і текстологів, щоб якнайоб'єктивніше виміряти якість освіти та освітній результат. Отже, тести (у т. ч. тестові випробування) варто визнати поліфункційним дидактичним інструментарієм у змісті навчальної книги.

Аналіз досліджень і публікацій. Провідні вітчизняні та зарубіжні вчені розглядають якість освіти у взаємозв'язку соціально-філософського, педагогічного та інших аспектів (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Н. Островерхова та ін.), аналізують управлінські й організаційні питання (В. Вікторов, Н. Євтух, Г. Єльнікова, О. Ляшенко, О. Момот, М. Поташник та ін.), досліджують значення безперервної освіти і розвиток особистісних якостей викладачів і студентів (І. Бех, Т. Левченко, К. Корсак, Н. Ничкало, І. Осадченко, С. Сисоєва та ін.). У багатьох роботах висвітлено питання оцінної діяльності в навчальному процесі (В. Беспалько, Вол. Бондар, І. Буллах, В. Загвязинський, О. Ляшенко, Л. Романишина, І. Підласий, П. Якобсон та ін.), підготовки майбутнього вчителя до професійного оцінювання (Л. Байкова, І. Баженова, Н. Кузьміна та ін.). Педагогічну діагностику досліджують В. Аванесов, С. Архангельський, П. Підкасистий, Н. Селіверстова, В. Сластьонін та інші.

Формулювання цілей статті. Мета статті – схарактеризувати тести (тестові випробування) як поліфункційний дидактичний інструментарій, імплементований у зміст навчальної книги, що є водночас

засобом навчання і визначення рівня навченості та навчальних досягнень, контролю знань і виявлення умінь та навичок, інтелектуального розвитку особистості тощо.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши досвід моніторингового дослідження, автори глосарію Болонського процесу наголошують, що принцип реформування освіти вимагає зсуву акцентів у навчальному процесі з викладання до навчання як активної освітньої діяльності [4, с. 79]. Зрозуміло, зосередження уваги на розвитку молодого особистості, її освітній діяльності, моделях активної життєдіяльності людини у глобалізованому просторі тощо припускає, на думку вчених, функціонування освіти як відкритої синергетичної системи, що реагує на зміни запитів суспільства та прерогативи його представників. З іншого боку, це, стимулюючи розвиток методичного, організаційного і технологічного забезпечення навчального процесу, потребує високого рівня професійної компетентності фахівців сучасних закладів освіти.

Розглядаючи модернізацію моделі системи керування якістю вищої освіти в Україні, О. Момот звертає увагу на основні тенденції її розбудови, що характеризуються диверсифікованістю, індивідуалізацією та інтернаціоналізацією освіти задля забезпечення сумісності освітніх систем різних країн, формування єдиного освітнього простору [12, с. 30], у якому співінтегруються, працюють і розвиваються багато педагогічних технологій, спрямованих на досягнення успішності у навчанні. Таким чином, випускник ЗНЗ як майбутній студент має відчувати задоволення від досягнутого, стійкого позитивного ставлення до власної діяльності. Цьому має сприяти зміст навчальних книг нового покоління.

З іншого боку, за багатьма аспектами оцінна (оцінно-навчальна, навчальна) діяльність має стати потужним інструментом у системі менеджменту закладу освіти, що виконує функції регулювання, проєктування, стимулювання задля поліпшення якості навчальних результатів. На цьому акцентує увагу В. Болотов, зазначаючи, що якість освіти є інтегральною характеристикою відповідної системи та “відображає ступінь відповідності реально досягнутих освітніх результатів нормативним вимогам, соціальним і особистісним очікуванням [5, с. 93]”. Організація ефективного оцінювання навчальної успішності припускає: розроблення чіткої концепції всіх запланованих навчальних результатів, включаючи знання та навички, що визначають рівень навченості учнів/студентів; використання різних методів оцінювання (тести, тестові випробування, письмові контрольні завдання, есе тощо), їх комбінацій. Різноманітність методів оцінювання викликана тим, що водночас визначаються рівні сформованості різних предметних компетенцій і базових компетентностей.

Окрім цього, варто враховувати відповідність методів оцінювання навчальної діяльності її результатам, а це сприятиме максимальній інтеграції навчання й оцінювання. Розроблення критеріїв визначення успішності має спиратися на заплановані освітні результати, а відповідні рівні можуть виражатися окремими оцінками.

Якщо розглядати проектування методів зворотного зв'язку з учнями/студентами у питаннях результатів оцінювання (а це істотний чинник будь-якої програми оцінювання), то такий зв'язок: має здійснюватися відразу після або під час оцінювання; бути детальним і зрозумілим; зосереджувати на істотних елементах виконання з метою усунення помилок і містити відповідні рекомендації; бути позитивним і давати настанови з удосконалення як виконання, так і самооцінювання. Система виставляння балів і звітність мають бути комплексними і зрозумілими. Періодично у процесі зворотного зв'язку має надаватися інформація про прогрес у навчанні [9, с. 63]. На наше переконання, методи зворотного зв'язку посилюють поліфункційний дидактичний ефект процесів тестування, змінюють негативне (якщо це має місце) ставлення до тестів на позитивне, викликають рефлексію і саморефлексію. З огляду на це, комплексність та цілісність тестів стане запорукою ефективного забезпечення реалізації їх як поліфункційного дидактичного інструментарію, спеціально імplementованого у зміст навчальної книги, як засобу навчання і визначення рівня навченості та навчальних досягнень, контролю знань і виявлення умінь та навичок, інтелектуального розвитку особистості тощо.

Серед основних принципів педагогічних вимірів, на думку В. Аванесова, обов'язково мають реалізуватися ті, що максимально забезпечують взаємозв'язок педагогічних вимірів з цілями освіти й освітніми результатами, а також — об'єктивність вимірів, справедливність, науковість і ефективність, систематичність, гуманність та етичність [2]. Постійний моніторинг навчальних досягнень є необхідною умовою здобуття якісної освіти. Як методи такого моніторингу можна визнати усне опитування, письмовий контроль, самоконтроль та взаємооцінювання, захист звітів за результатами виконання проекту чи проходження практики студентами, лабораторні роботи, курсові та дипломні проекти тощо. На нашу думку, найефективніший метод моніторингу — це тестування. Однак, незважаючи на актуальність тестування, розроблення та застосування тестів у навчальному процесі не пронизано системністю й усе ще залежить від суб'єктивного бачення завдань навчання, рівня компетентності вчителя/викладача у питаннях тестології, педагогіки, психології, а також від володіння відповідними методиками.

Оскільки “тестовий метод полягає у застосуванні системи спеціально відібраних і попередньо “згорнутих”, перевірених процедур (репрезентації, формалізації, алгоритмізації, інструктування, фіксації, метрики, аналізу й інтерпретації) для одержання неявної інформації про параметри, що цікавлять, і властивості досліджуваного об’єкта або явища і їх професійної діагностики [14, с. 1119]”, то актуальною залишається проблема комплексного дослідження використання тестових методів і їх ефективності. По-перше, вони мають максимально відповідати специфіці предметної галузі, не порушувати логіку навчальної книги. По-друге, валідність тестів має бути задовільною, як, власне, й методика оцінювання знань у цілому. По-третє, впроваджений у навчальний процес тестовий контроль не має бути самоціллю або приводом (інструментом) “з’ясування стосунків” суб’єктів навчально-виховного процесу. І методика, і методи, і тести, навіть сам процес тестування, мають відповідати особистісно орієнтованому підходу в оцінюванні рівня знань, що значно підвищить якість підготовки випускників закладів системи освіти.

Тести як поліфункційний дидактичний інструментарій можуть містити матеріал одного предмета/дисципліни (гомогенний тест), декількох або певного циклу (гетерогенний тест для комплексної перевірки знань) і різнитися не лише за змістом, але й за цілями.

Даючи визначення тесту як стандартизованому, короткому, обмеженому в часі випробуванню, призначеному для виявлення індивідуальних кількісних і якісних розбіжностей, О. Кузнецов також зазначає, що тести різняться за цілями і за змістом, призначаються для: аналізу рівня розвитку пізнавальних процесів і функцій мислення; оцінювання можливості оволодіння різними видами діяльності; оцінювання досягнень (розвиток знань, умінь, діяльності після навчання); визначення особистісних рис людини [10, с. 7]. У такому тесті як методі та як результаті педагогічного оцінювання В. Аванесов бачить систему завдань специфічної форми, певного предметного змісту і зростаючої складності, яка застосовується для об’єктивного оцінювання структури й рівня підготовленості за обмежений проміжок часу [1, с. 24]. Н. Мойсеюк, наприклад, виокремлює тест успішності та визначає його як сукупність завдань для виміру рівня (ступеня) засвоєння певних частин змісту навчання [11, с. 355]. На думку Н. Басової, саме педагогічний тест як система завдань зростаючої складності та специфічної форми дає змогу якісно оцінити структуру знань і виміряти їх рівень [3, с. 226].

Тести як інструментарій для вимірювання знань ми використали у процесі формування змісту посібника з метакурсу “Людинознавство” (10–11 кл.) [7; 8]. Розроблений нами й впроваджений у практи-

ку деяких загальноосвітніх закладів України, цей курс є засобом формування системи знань про людину на засадах міжпредметних і метапредметних зв'язків, компетентнісного навчання і синергетичного підходу з урахуванням структурної моделі педагогічної взаємодії та розгортання технологій інтерактивного навчання. У зміст “Людинознавства” імплементовано різні види тестів (наприклад, з відкритими відповідями, тести з розгорнутою відповіддю – есе), утім переважають тести із закритими відповідями. Структура цієї навчальної книги така, що дає змогу не лише контролювати засвоєння слухачами знань про людину. Зміст тестів викликає рефлексію, що спонукає до активнішого формування ціннісних орієнтацій.

Оскільки метакурс “Людинознавство” присвячено психологічним, соціальним, культурологічним, філософським проблемам з огляду на цілісність людини як біопсихосоціокультурної істоти (а людина є складною системою, яка вирізняється розмаїттям взаємозв'язків з навколишнім світом, має багаторівневу організацію), то ми маємо на меті апробувати його зміст у системі вищих педагогічних навчальних закладів (електронні навчальні тести вже апробовано).

Виходячи з теорії та практики, такі тести варто розуміти як педагогічний інструментарій, в основі якого лежить система взаємозалежних завдань специфічної форми, певного змісту та різної складності, що управляється спеціально розробленою технологією обробки й аналізу здобутих емпіричних даних з метою проведення надійного (валідного) оцінювання рівня навченості, сукупності знань, умінь, навичок, уявлень, предметних компетенцій і базових компетентностей. А тестове завдання – це короткий завершений елемент тесту, сформульований як твердження або як запитання, вибір варіанта відповіді на який дає змогу судити про сформованість знань, умінь, навичок, уявлень суб'єктів навчання й об'єктивно оцінити рівень їх навченості. Обумовлений зміст тесту навчальної книги має відповідати конкретним педагогічним принципам.

Під час системного використання навчальних тестів у суб'єктів навчання розвивається ціннісне ставлення до здобутих знань. Можливість систематичного одержання об'єктивного оцінювання знань дає змогу суб'єктові навчання самоідентифікуватись із зовнішнім середовищем, скласти свій рейтинг за певними показниками, здійснювати планування, з огляду на власні цінності та мотивації.

Отже, складається відповідна система розумових дій, спрямована на результат: тестування – результат – самоаналіз – самооцінка – самопідготовка – потреба співпрацювати з учителем/викладачем – потреба в об'єктивному оцінюванні досягнутого рівня [15].

Наше дослідження засвідчило, що максимальна результативність досягається завдяки таким електронним навчальним тестам (додаток CD до посібника з метакурсу “Людинознавство”), де кількість варіантів відповіді на запитання не перевищує п’яти. Значну роль у визначенні надійності завдання відіграє й форма відповідей. Так, альтернативна форма відповіді містить високу ймовірність угадування, але значна кількість запитань (понад 15–20) забезпечує надійність. За повторного проходження тесту виключається можливість зорового запам’ятовування позиції правильного варіанта – генератор випадкових чисел щоразу змінює місце правильної відповіді у списку. Ці дві умови зменшують імовірність випадкового вгадування двічі або декілька разів поспіль, навіть незважаючи на те, що загальна кількість запитань з деяких тем не перевищує 20. За підрахунками Е. Бореля, при 30 запитаннях з альтернативними відповідями ймовірність угадування у всіх випадках поспіль становить одну мільярдну частку [6, с. 75]. До речі, вбудований у тестову програму лічильник автоматично підраховує успішність (у %) і фіксує час, витрачений на проходження тесту.

Висновки. На наш погляд, тестування має значні переваги перед іншими методами оцінювання навчальних досягнень, адже: а) забезпечується більш швидка перевірка якості засвоєних знань; б) пришвидшуються процеси систематизації вивченого та його запам’ятовування; в) зменшується “вторгнення” суб’єктивних чинників (настрій учителя/викладача, недостатній професіоналізм, упередженість, неухважність тощо) у процес виміру якості засвоєних знань; г) ефективніше використовуються сучасні технічні засоби навчання і контролю; д) заощаджується навчальний час, даючи можливості для здійснення проміжного контролю засвоєння знань.

Необхідно зазначити, що всі методи оцінювання якості знань перебувають у певному зв’язку та системі, доповнюють один одного, уточнюють і конкретизують здобуті освітні результати. Кожний з методів має універсальне значення, може бути використаний для виміру різних характеристик якості профільного навчання і професійної підготовки. Тести можна використати для виміру й оцінювання різних параметрів знань, а також професійних якостей, здібностей, здатностей, типу мислення, цінностей. Тестування сприяє ефективнішому впровадженню принципу людиноцентризму, адже сприяє індивідуалізації навчання, стимулює їхню самостійну роботу, створює умови для самоконтролю, самоорганізації, самонавчання. Суб’єкт навчання стає впевненим в об’єктивності оцінювання, що, як відомо, підвищує мотивацію до навчання задля досягнення кращих освітніх результатів. З огляду на викладене, резюмуємо, що в дидактиці тес-

тування можна розглядати як технологію, що посідає гідне місце в освітньому процесі закладів освіти і спрямована на втілення особистісно орієнтованого підходу.

Отже, на основі аналізу й осмислення теоретичного матеріалу, за результатами апробації змісту сконструйованого нами посібника з метакурсу “Людинознавство” схарактеризовано тести (тестові випробування) як поліфункційний дидактичний інструментарій, імплементація якого у зміст навчальної книги може давати високі освітні результати, адже тести є водночас засобом навчання і визначення рівня навченості та навчальних досягнень, контролю знань і виявлення умінь та навичок, інтелектуального розвитку особистості тощо.

Література

1. Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М. : Центр тестирования, 2002. – 239 с.
2. Аванесов В. С. Определение, предмет и основные функции педагогической диагностики / В. С. Аванесов // Педагогическая диагностика. – 2002. – № 1. – С. 32–46.
3. Басова Н. В. Педагогика и практическая психология / Н. В. Басова. – М. : Феникс, 1999. – 352 с.
4. Болонский процесс: глоссарий (на основе опыта мониторингового исследования) / [авт. сост. : В. И. Байденко, О. Л. Ворожейкина, Е. Н. Карачарова, Н. А. Селезнева, Л. Н. Тарасюк; под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В. И. Байденко и д-ра тех. наук, проф. Н. А. Селезневой]. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 148 с.
5. Болотов В. А. Системы оценки качества образования : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений, получающих образование по пед. направлениям и специальностям / В. А. Болотов, Н. Ф. Ефремова. – М. : Университетская книга ; Логос, 2007. – 190 с.
6. Борель Э. Вероятность и достоверность / Э. Борель. – М. : Наука, 1969. – 112 с.
7. Васьківська Г. Використання навчальних тестів у процесі формування системи знань про людину в учнів старшої школи / Г. Васьківська // Рідна школа. – 2013. – № 6. – С. 41–46.
8. Васьківська Г. О. Людинознавство. Для учнів 10–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів : навч. посіб. / Г. О. Васьківська. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 256 с.
9. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності : практич. посіб. / Норман Е. Гронлунд. – К. : Навч.-метод. центр “Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2005. – 312 с.
10. Кузнецов А. А. Информатика. Тестовые задания / А. А. Кузнецов. – 3-е изд. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2006. – 232 с.
11. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – 4-е вид., доповн. – К., 2003. – 615 с.

12. Момот А. И. Модернизация модели системы управления качеством высшего образования Украины : монография / Е. В. Мирошниченко, И. П. Навка и др. – Донецк : Ноулидж, 2012. – 178 с.
13. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [редкол. : В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В. Г. Кременя] ; Нац. акад. пед. наук України. – К. : Пед. думка, 2016. – 448 с. – Бібліогр. : с. 193–208. – (До 25-річчя Незалежності України).
14. Социология: Энциклопедия / [сост. : А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евелькин, Г. Н. Соколова, О. В. Терещенко]. – Мн. : Книжный Дом, 2003. – 1312 с.
15. Gandal Matthew. The Power of Testing / Matthew Gandal, Laura McGiffert // Educational Leadership. – 2003. February. – P. 39–42.

References

1. Avanesov V. S. Kompoziciia testovykh zadaniy / V. S. Avanesov. – M. : Centr testirovaniia, 2002. – 239 s.
2. Avanesov V. S. Opredelenie, predmet i osnovnye funktsii pedagogicheskoi diagnostiki / V. S. Avanesov // Pedagogicheskaiia diagnostika. – 2002. – № 1. – S. 32–46.
3. Basova N. V. Pedagogika i prakticheskaiia psikhologiiia / N. V. Basova. – M. : Feniks, 1999. – 352 s.
4. Bolonskiy process: glossariy (na osnove opyta monitoringovogo issledovaniia) / [avt. sost. : V. Y. Baidenko, O. L. Vorozheikina, E. N. Karacharova, N. A. Selezneva, L. N. Tarasiuk ; pod nauch. red. d-ra ped. nauk, prof. V. Y. Baidenko i d-ra tex. nauk, prof. N. A. Seleznevoy]. – M. : Issledovatel'skiy centr problem kachestva podgotovki specialistov, 2009. – 148 s.
5. Bolotov V. A. Sistemy ocenki kachestva obrazovaniia : ucheb. posob. dlia stud. vyssh. ucheb. zavedeniy, poluchaiushhikh obrazovanie po ped. napravleniiam i specialnostiam / V. A. Bolotov, N. F. Yefremova. – M. : Universitetskaia kniga ; Logos, 2007. – 190 s.
6. Borel E. Veroiatnost i dostovernost / E. Borel. – M. : Nauka, 1969. – 112 s.
7. Vaskivska G. Vykorystannya navchalnykh testiv u procesi formuvannya systemy znan pro lyudynu v uchniv starshoyi shkoly / G. Vaskivska // Ridna shkola. – 2013. – № 6. – S. 41–46.
8. Vaskivska G. O. Lyudynoznavstvo. Dlya uchniv 10–11 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv : navch. posib. / G. O. Vaskivska. – K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2013. – 256 s.
9. Gronlund Norman E. Ocinyuvannya studentskoyi uspishnosti: prakt. posib. / Norman E. Gronlund. – K. : Navch.-metod. centr "Konsorcium iz udoskonalennya menedzhment-osvity v Ukraini", 2005. – 312 s.
10. Kuznecov A. A. Informatika. Testovye zadaniia / A. A. Kuznecov. – 3-e izd. – M. : BINOM. Laboratoriia znaniy, 2006. – 232 s.
11. Moyseyuk N. Ye. Pedahohika : navch. posib. / N. Ye. Moyseyuk. – 4-e vyd., dopovn. – K., 2003. – 615 s.

12. Momot A. I. Modernizaciia modeli systemy upravleniia kachestvom vysshego obrazovaniia Ukrainy : monografiia / E. V. Miroshnichenko, Y. P. Navka i dr. – Doneck : Noulidzh, 2012. – 178 s.
13. Nacionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukrayini / [redkol. : V. H. Kremen (holova), V. I. Luhovyy (zast. holovy), A. M. Hurzhiy (zast. holovy), O. Ya. Savchenko (zast. holovy) ; za zah. red. V. H. Kremenia] ; Nac. akad. ped. nauk Ukrayiny. – K. : Ped. dumka, 2016. – 448 s. – Bibliohr. : s. 193–208. – (Do 25-richchya Nezalezhnosti Ukrayiny).
14. Sociologiiia: Enciklopediia / [sost. : A. A. Gricanov, V. L. Abushenko, H. M. Evelkin, H. N. Sokolova, O. V. Tereshhenko]. – Mn. : Knizhnyi Dom, 2003. – 1312 s.
15. Gandal Matthew. The Power of Testing / Matthew Gandal, Laura McGiffert // Educational Leadership. – 2003. February. – P. 39–42.

Васьковская Г. А.

ТЕСТЫ КАК ПОЛИФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ДИДАКТИЧЕСКИЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ В СОДЕРЖАНИИ УЧЕБНОЙ КНИГИ

В статье автор характеризует тесты как полифункциональный дидактический инструментальный учебной книги, как средство обучения и определения уровня обученности и учебных достижений, как метод контроля полученных знаний и выявления сформированных умений и навыков, а также уровня интеллектуального развития личности. Обосновываются преимущества метода тестирования в процессе оценивания учебных достижений. Анализируются виды тестов и условия их применения.

Тесты как средство измерения знаний автор использовала в процессе формирования содержания пособия по метакурсу “Человековедение”. Структура этой учебной книги такова, что дает возможность не только контролировать усвоение слушателями знаний о человеке. Содержание тестов вызывает рефлексию, побуждающую к более активному формированию ценностных ориентаций личности.

Ключевые слова: учебная книга; тест; тестирование; оценивание; качество знаний; учебные достижения; содержание образования.

Vaskivska G.

THE TESTS AS A MULTIFUNCTIONAL DIDACTIC TOOLKIT IN THE CONTENT OF THE TEXTBOOK

The author describes the tests as a multifunctional didactic toolkit of textbook. Such test is toolkit for learning and a means of determining the level of training. The tests can be considered as a method of control of the acquired knowledge and as a method to identify skills. With the help of tests determine the level of intellectual development of the individual. In the article substantiate the advantages of testing in the process of evaluation of educational achievements; analyzes the types of tests and their conditions of use. In many ways evaluation is

powerful toolkit in the management system of the educational institution, performs regulatory functions, functions of projecting and motivation for improving the quality of educational results. The educational textbook in which there is a clear didactic test system, is an important of toolkit for learning.

This author used tests as a means of measuring of knowledge in the process forming of content of meta-course “Knowledge about the person”. In the content meta-course “Knowledge about the person” implemented different types of tests (for example, open answers, tests with expanded response – essay). There are many tests with closed answers. The structure of this textbook allows controlling the assimilation of knowledge about man. The content of the tests arouse the emotional reactions that positively affects the formation of values.

Key words: educational textbook; test; testing; evaluation; quality of knowledge; educational achievement; the content of education.

УДК 371.32.91(07)

ПІДРУЧНИК ГЕОГРАФІЇ ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІНТЕГРОВАННИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Л. П. Вішнікіна,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри географії та краєзнавства ПНПУ імені В. Г. Короленка,
e-mail: lpvishnikina@gmail.com*

О. М. Топузов,

*член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук,
професор, директор Інституту педагогіки НАПН України,
e-mail: proftop@ukr.net*

У статті обґрунтовано провідні засади проектування підручника географії, спрямованого на формування предметної географічної компетентності учнів. Визначено структурні компоненти й елементи підручника та проаналізовано можливості їх для розвитку окремих предметних компетентностей учнів: географічних знань, вмінь і навичок, досвіду творчої діяльності, емоційно-ціннісного ставлення до довкілля й людської діяльності в ньому й географічного бачення світу.

Ключові слова: предметна географічна компетентність учнів, підручник географії, структурні компоненти й елементи підручника, географічні знання, уміння й навички, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісне ставлення до довкілля й людської діяльності, географічне бачення світу.